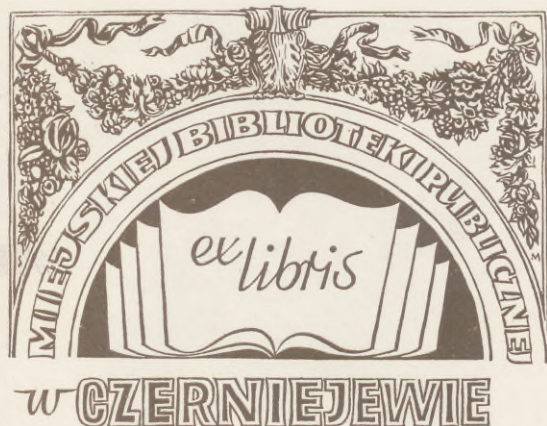

**exlibrisy
stanisława
mrowińskiego**

**muzeum
archeologiczno-
-historyczne
w koszalinie**

Wystawa exlibrisów STANISŁAWA MROWIŃSKIEGO, zorganizowana przez Muzeum Archeologiczno-Historyczne w Koszalinie w Dniach Oświaty Książki i Prasy, prezentuje bogaty i ciekawy zestaw małej grafiki, do której zalicza się exlibris — znak książkowy, stanowiący wizytówkę bibliotek i księgozbiorów.

Stanisław Mrowiński w swym dorobku artystycznym ma już sporą ilość exlibrisów wykonanych w różnych technikach. W latach 1958—1968 exlibris w twórczości artysty stanowił „produkcję uboczną” razem z satyrą, scenografią telewizyjną, nie wyłączając grafiki użytkowej. Dopiero od roku 1969 exlibris awansuje do rangi kilku równorzędnych gałęzi w niezwykle wszechstronnej twórczości artysty, na równi z karykaturą, sgraffito, rysunkiem, litografią oraz każdą techniką graficzną, ale o sprecyzowanej już treści przyrodniczej. To też trudno byłoby poszukać wśród exlibrisów S. Mrowińskiego takich, w których brak byłoby choćby fragmentu liścia, pióra, oka lub gwiazdy — od polarnej do śniegowej włącznie.

Wszystkie exlibrisy S. Mrowińskiego adresowane są do konkretnego odbiorcy, którym jest zarówno prywatny właściciel, jak i księgozbiór publiczny. Nakład każdego znaku wykonany jest przeważnie w 500 egzemplarzach co różni S. Mrowińskiego od coraz częściej praktykowanej przez wielu artystów produkcji unikatowej (dla kolekcjonerów), ograniczonej nierzadko do kilku lub nawet jednej odbitki próbnej. Exlibrisy S. Mrowińskiego są EXLIBRISAMI i zdobią księgozbiory, a nie tylko kolekcje.

Dzięki stosowaniu nowych środków technicznych i warsztatowych, znaki książkowe artysty stały się bardziej różnorodne i urozmaicone. Większość prac wykonuje on w cynkografii i litografii. Czyny to na przekór modzie na techniki bardziej „szlachetne” (drzeworyt, metal), kierując się przy tym wieloma względami. Wymieńmy przynajmniej kilka, np: cena produkcji (szczególnie przy dużych nakładach), co nie jest obojętne dla zamawiającego exlibris, istotne znaczenie ma również proces produkcji (czasochłonny szczególnie dla technik metalowych). W technikach stosowanych przez S. Mrowińskiego istnieje większa „elastyczność” pozwalająca bez ograniczenia stosować różne konwencje formalne — od szerokiej plamy do subtelnej linii. Odczuwa się w exlibrisach S. Mrowińskiego wrodzoną przekorę artysty w postępowaniu wbrew powszechnym tendencjom, by wykazać że wartość dzieła nie zależy od techniki lecz koncepcji, stąd większość czasu przeznaczonego na produkcję artysta poświęca na myślenie kosztem pracy ręki, wyręczając się — jak przystało na XX wiek — techniką reprodukcyjną.

Z uwielbienia dla sztuki „fin de sieclu”, co jest bardzo charakterystyczne dla twórczości S. Mrowińskiego, wzięło swój początek złocenie, srebrzenie, miedzianowanie i sama technika litografii, a równocześnie szukanie nowych efektów, w zakresie techniki (sito-druk — exlibris J. Nowak, Z. Pniewskiego — fosfor) formatów (kolo — Urbańskiego, taśma — Raczaka) i inne.

Miniatura graficzna rządzi się swoimi prawami i S. Mrowiński doskonale je rozumie i realizuje. Sprowadzając treść exlibrisu do graficznego znaku, stwarza w sposób zamierzony nową heraldykę.

Jeżeli grafika nie określa dostatecznie charakteru księgozbioru, lub właściciela, autor obudowuje go dodatkową symboliką, która wyjaśnia resztę, na tyle na ile kompozycja miniatury pozwala (np: exlibris Buchacza — buława z kaktusa, Satanowskiego — miecz zamieniony na batutę).

S. Mrowiński często w opracowaniu exlibrisu wychodzi od nazwiska i w połączeniu z zawodem lub hobby, przekłada je na rzeczownikowy wizerunek przedmiotu lub rekwizytu. I tak Turowski będzie się „pieczętował” — turem, Kogut — piórem, Obst — owocem, Sikora — ptakiem, Wiśniewski — wiśnią, ale pióro koguta — bażanta dlatego, że znany literat jest zapalonym myśliwym; Obst — owoc równocześnie instrumentem muzycznym; ptak Sikora — gliniarą figurką z Biskupina wykopaną przez archeologów, a wiśnie zamieniają się w różne przedmioty określające zainteresowania przyrodnika z Puszczykowa. To już nie tylko zabawa ale hieroglify dla uważnego zrozumiela i oczywiste.

W znakach książkowych S. Mrowińskiego występuje integralność literactwa z graficzną kompozycją znaku np: exlibris S. Anioły (dwa pingwiny z inicjałów S. A.), inicjały I(reny) R(ychły) wyodrębnione ze słowa exlibris, Z. Mrowińskiego (autostrada z liter Z M).

S. Mrowiński z konsekwencją i upodobaniem posługuje się w swych znakach motywem roślinno-zwierzęcym. Rysunek S. Mrowińskiego jest oszczędny lub bogaty, a zawsze „czysty” i logiczny, w prowadzeniu kreski sięga bardzo często do doświadczeń secesji lub innych konwencji ubiegłych epok jeżeli pomysł tego wymaga. Jeżeli rezygnuje z kapryśnej linii na rzecz zdecydowanej plamy o dekoracyjnej sylwecie, to ciężkość rysunku rekompensuje wdziękiem i dowcipem w konstruowaniu poszczególnych znaków.

Wirtuozeria ręki, łatwość adaptacji stylowej, perfekcja rysunku oraz swoista antropomorfizacja natury stawia artystę w rzędzie oryginalnych i ciekawych twórców miniaturowej grafiki użytkowej.

MARIAN SIKORA

STANISŁAW MROWIŃSKI

Urodził się w roku 1928. Studia artystyczne odbył w latach 1945—50 w poznańskiej PWSSP, pod kierunkiem profesorów W. Taranczewskiego, E. Wasilkowskiego i J. Piaseckiego.

Uprawia malarstwo, scenografię, rysunek, techniki graficzne, sgraffito, satyrę i karykaturę.

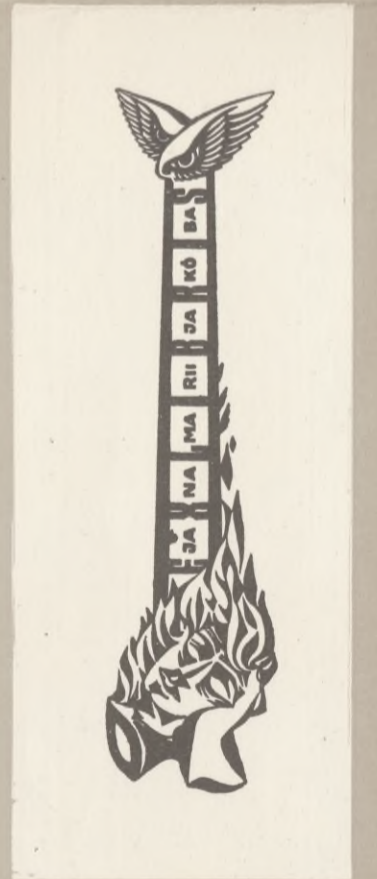
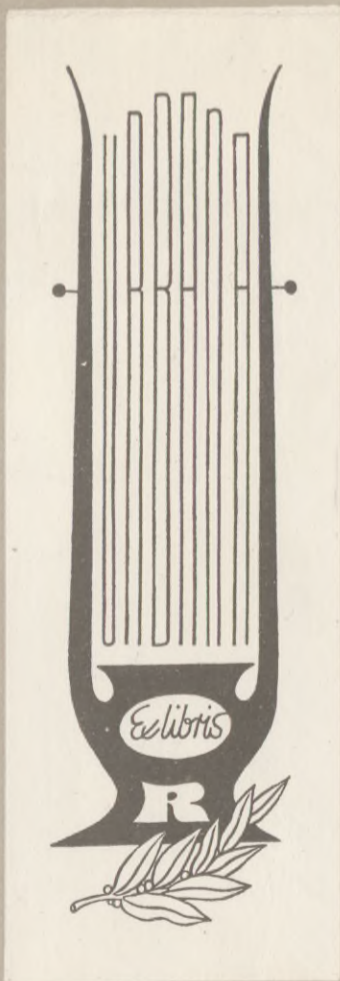

Udział w wystawach zagranicznych: ZSRR — 1962, Chiny — 1962, Korea — 1962, Wietnam — 1963, NRD — 1964, Czechosłowacja — 1967, NRF — 1972.

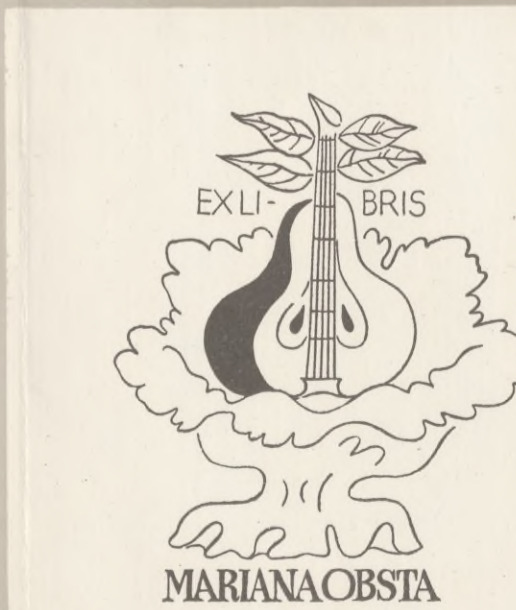
Uczestniczył w Międzynarodowej Wystawie Exlibrisu Muzycznego — Poznań 1967, Poznań — 1970, Szczecin — 1972, oraz wydał I tekę — 35 exlibrisów, w przygotowaniu II, III, IV teka.

Udział w wystawach ogólnopolskich m. in. „Arsenal” — Warszawa 1955, Satyra Polska w XV-leciu PRL — Warszawa 1961, Ogólnopolska Wystawa Grafiki i Rysunku — Warszawa 1961, Wystawa rysunków i grafiki — Koszalin 1962, Biennale Grafiki — Kraków 1962 a od roku 1953 uczestniczył w wystawach okregowych.

Ekspozował prace w kilkunastu wystawach indywidualnych, Prace w zbiorach m. in. Muzeum Narodowego w Poznaniu, Muzeum Narodowego w Warszawie, Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie, Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku, Muzeum w Kórniku.

SM

KOSZALIN
1 9 7 3

MUZEUM ARCHEOLOGICZNO-HISTORYCZNE
W KOSZALINIE

UPRZEJMIE
ZAPRASZA NA WYSTAWĘ

EXLIBRISU ST. MROWIŃSKIEGO

PZGMK/5 — 4489/73 — 1000 — D1/2352

exlibrisy
stanisława
mrowińskiego

muzeum
archeologiczno-
-historyczne
w koszalinie

